2014. február 4., kedd

P7_TA(2014)0066

Mezőgazdasági kisvállalkozások

Az Európai Parlament 2014. február 4-i állásfoglalása a mezőgazdasági kisüzemek jövőjéről (2013/2096(INI))

(2017/C 093/08)

Az Európai Parlament,

— tekintettel a közös agrárpolitikának az Európai Unió működéséről szóló szerződés 39. cikkében meghatározott céljaira, különös tekintettel a mezőgazdasági termelékenység növelésére a műszaki fejlődés előmozdításával, valamint a mezőgazdasági termelés ésszerű fejlesztésének és a termelési tényezők, így különösen a munkaerő lehető legjobb hasznosításának biztosításával és a mezőgazdasági népesség megfelelő életszínvonalának biztosítására, különösen a mezőgazdaságban dolgozók egy főre jutó jövedelmének növelésével,

— tekintettel a közös agrárpolitika keretébe tartozó támogatási rendszerek alapján a mezőgazdasági termelők részére nyújtott közvetlen kifizetésekre vonatkozó szabályok megállapításáról, valamint a 637/2008/EK tanácsi rendelet és a 73/2009/EK tanácsi rendelet és különösen ennek a támogatások újraelosztásáról, illetve a mezőgazdasági kistermelői támogatási rendszerről szóló 32. és 61. cikkének hatályon kívül helyezéséről szóló 2013. december 17-i 1307/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre ([1]),

— tekintettel az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból (EMVA) nyújtandó vidékfejlesztési támogatásról, valamint az 1698/2005/EK tanácsi rendelet és különösen annak a tematikus alprogramokról szóló 7. cikkének és a mezőgazdasági üzemek és vállalkozások fejlesztéséről szóló 19. cikkének hatályon kívül helyezéséről szóló 2013. December 17-i 1305/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre ([2]),

— tekintettel a 2011. május 3-i, „Életbiztosításunk, természeti tőkénk: a biológiai sokféleséggel kapcsolatos, 2020-ig teljesítendő uniós stratégia” című bizottsági közleményre (COM(2011)0244),

— tekintettel a „Tisztességes jövedelem a gazdáknak: hatékonyabban működő élelmiszer-ellátási lánc Európában” című 2010. szeptember 7-i állásfoglalásra ([3]);

— tekintettel a Parlament B. Tematikus Főosztálya (Strukturális és kohéziós politikák) által készített, „Félig önellátó mezőgazdaság – Értékek és fejlődési irányok” című 2013-as tanulmányra,

— tekintettel eljárási szabályzatának 48. cikkére,

— tekintettel a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Bizottság jelentésére (A7-0029/2014),

A. mivel Európában a mezőgazdasági kisüzemeknek helyt kell állniuk az állandó demográfiai nyomással, valamint a kereskedelmi és technológiai nyomással szemben, ami a mezőgazdaság jelentőségének lassú visszaszorulásához és a falvak népességének csökkenéséhez vezet az elsősorban ilyen üzemekkel rendelkező vidéki térségekben, valamint azt eredményezi, hogy tömegesen hagyják el a kisméretű állattenyésztő gazdaságokat, és megszüntetik bizonyos területspecifikus termények termesztését;

B. mivel ezek a kisüzemek egy szociális jellegű mezőgazdasági modellt testesítenek meg, amely még ma is a legelterjedtebb az EU-ban, és amelynek az egyéb, nagyobb méretű és piacorientáltabb mezőgazdasági modellekkel párhuzamosan lehet és kell működnie;

C. mivel a mezőgazdasági kisüzemek nem csupán termelő feladatot látnak el, hanem fontos funkciókat töltenek be a közjavak előállításával összefüggésben is; mivel ezek a természettel és a tájjal kapcsolatos szerepeket (hozzájárulnak az európai vidék jellegzetes tájképének, valamint a vidéki területek biológiai sokféleségének megőrzéséhez), szociális szerepeket (emberek millió számára biztosítják a megélhetést Európában, megelőzik a szegénységet, valamint tartalék munkaerőt biztosítanak az ipar és más gazdasági ágak, például az idegenforgalom számára), és kulturális szerepeket (csodálatos hagyományokat, népszokásokat és egyéb immateriális történelmi javakat ápolnak, valamint regionális és hagyományos termékeket állítanak elő) is magukban foglalnak;

([1]) HL L 347., 2013.12.20., 608. o.
([2]) HL L 347., 2013.12.20., 487. o.
([3]) HL C 308. E, 2011.10.20., 22. o.

D. mivel a mezőgazdasági kisüzemek kedvező feltételeket teremtenek a környezetbarát és az állatjólléti szempontoknak megfelelő mezőgazdasági tevékenységek számára;

E. mivel a népesség csökkenése és a vidékről való elvándorlás rendkívül káros hatást gyakorol a vidéki közösségek életkörülményeire és így a mezőgazdasági termelők életminőségére és munkakörülményeire, és gyakran döntő súllyal esnek latba a kisüzemek fenntartására vagy feladására irányuló döntések meghozatalakor; mivel a vidéki térségekben a maradásra ösztönző kilátások különösen a fiatalok számára történő megteremtése kulcsfontosságú a mezőgazdasági kisüzemek jövője szempontjából;

F. mivel egyes területeken a mezőgazdasági kisüzemek jelenléte és túlélése jövedelemforrást garantál, valamint korlátozza az elnéptelenedést;

G. mivel a piaci árak ingadoznak, amit sokszor még tovább súlyosbít, hogy az árakat a termelők gyenge helyzetét kihasználva a közvetítő kereskedők diktálják;

H. mivel a mezőgazdasági kisüzemek rendszerint rugalmasabbak és könnyebben tudnak alkalmazkodni a piaci válságokhoz;

I. mivel számos mezőgazdasági kisüzem szakosodott és tömörült termelői szervezetekbe, ami lehetővé teszi, hogy jogos igényt támasszanak arra, hogy a nagyobb üzemekhez hasonlóan közvetlenül az élelmiszerpiacra termeljenek;

J. mivel a mezőgazdasági kisüzemek problémái átfogó megközelítést igényelnek; mivel a lehetséges alternatív jövedelmi források támogatása és a diverzifikáció lehetősége, valamint a vidéki térségekben a nem mezőgazdasági munkahelyek létrehozása és a közszolgáltatások biztosítása kulcsfontosságú a mezőgazdasági kisüzemek és vidéki közösségek jövője szempontjából;

K. mivel a közös agrárpolitika (KAP) keretében a mezőgazdasági kisüzemek nem kapnak elég figyelmet, és mivel ez többek között arra vezethető vissza, hogy a KAP keretén belüli támogatási struktúra túlnyomórészt a területen és a történelmi termelési szinteken alapul, és ezért képtelen megfelelő választ adni a mezőgazdasági kisüzemek helyzetét és funkcióját érintő problémákra, továbbá arra, hogy néhány tagállam a második pilléren belül minimumkövetelményeket állapít meg a támogathatóságra, valamint hogy a tagállamok nem olyan végrehajtási rendelkezéseket vezetnek be, amelyek megfelelnek a mezőgazdasági kisüzemek szükségleteinek;

L. mivel a kistermelők számára nehézséget okoz, hogy pénzügyi támogatáshoz jussanak, mivel előfordulhat, hogy pl. nehezen férnek hozzá az uniós programokból származó pénzeszközökhöz, mivel képtelenek megfelelni a támogathatóságra vonatkozó, tőke- és/vagy kapacitáskövetelményeknek, vagy mivel rossz a hitelképességük, vagy egyáltalán nem hitelképesek;

M. mivel a tevékenységüket kétszeres nehézségek közepette folytató legkülső régióbeli mezőgazdasági kisüzemekre is külön figyelmet kell fordítani;

N. mivel a kiegészítő és mellékes keresőtevékenységek sok mezőgazdasági kisüzem számára rendkívül fontosak;

O. mivel a mezőgazdasági kisüzemek bizonyos típusai, mint például a saját szükségletre termelő üzemek, pufferként szolgálnak a teljes nélkülözéssel szemben azáltal, hogy legalább csekély mértékű élelmiszert és jövedelmet biztosítanak;

P. mivel bizonyos esetekben a kistermelők nem részesülnek elég adminisztratív támogatásban vagy jó minőségű tanácsadásban; mivel a tagállamok gyakran szükségtelen bürokráciát hoznak létre, és egyes kistermelők nem rendelkeznek a vonatkozó adminisztratív eljárások hatékony követéséhez szükséges forrásokkal és tapasztalattal;

Q. mivel a mezőgazdasági üzemek földrajzi szétszóródottságuk miatt sokkal rosszabb tárgyalási helyzetben vannak az élelmiszerláncban, mint más piaci szereplők, ami különösen a mezőgazdasági kisüzemek számára érezhető;

R. mivel a mezőgazdasági kisüzemek sajátos szerepet játszanak egyes régiók, például a hegyvidéki térségek, a hátrányos helyzetű térségek és a legkülső régiók, valamint azon régiók életképességének fenntartásában, amelyekben a földrajzi és morfológiai korlátozó tényezők következtében a mezőgazdaság egyike a kevés gazdaságilag fenntartható tevékenységnek, hacsak nem az egyetlen ilyen;

S. mivel a megélhetésüket a mezőgazdasági kisüzemekben előteremtő családok jövedelmi szintje és életszínvonala sokkal alacsonyabb, mint azoké a gazdálkodóké, akik nagyüzemekben vagy más gazdasági ágazatokban dolgoznak;

2014. február 4., kedd

T. mivel számos kisebb mezőgazdasági üzem nem képes megélni kizárólag a mezőgazdaságból, és mivel a megélhetés biztosításához alternatív jövedelmi forrásokra van szükség; mivel ugyanakkor e kistermelőknek fokozottabban tevékenységeik jövedelmezőségére és termelékenységére kell helyezniük a hangsúlyt;

U. mivel a mezőgazdasági kisüzemek számos régióban olyan családok megélhetését biztosítják, amelyeknek nincs lehetőségük arra, hogy más jövedelemforrást találjanak;

V. mivel nem állnak rendelkezésre kellően hiteles információk a mezőgazdasági kisüzemek helyzetéről és a KAP eszközeinek e szektorra gyakorolt hatásairól, és a kisüzem fogalmát az egyes tagállamokban rendkívül eltérően határozzák meg;

W. mivel egyes mezőgazdasági kistermelők, mint például a méhészek, nem birtokolnak vagy művelnek földet, és ezáltal ki vannak zárva a mezőgazdasági kistermelői támogatási rendszerből;

X. mivel az Egyesült Nemzetek Közgyűlése a 2014-es évet a Családi Gazdálkodás Nemzetközi Évévé nyilvánította;

1. felszólítja a tagállamokat és a Bizottságot, hogy hozzanak megfelelő intézkedéseket az új közös agrárpolitika keretében és a 2020 utáni időszakra állapítsanak meg olyan irányelveket, amelyek fokozottabban figyelembe veszik a családi mezőgazdasági kisüzemek sajátos igényeit, mivel ezek az európai mezőgazdasági modell fontos részét, valamint a vidéki térségek többfunkciós fejlesztésének és általában a régiók fenntartható fejlődésének központi elemét képezik;

2. kéri a mezőgazdasági földterületek konszolidációjának támogatására irányuló politika folytatását, valamint – a mezőgazdasági termelési struktúra javítására irányuló hatékony eszközként –a pénzügyi támogatások odaítélésének folytatását azon mezőgazdasági termelők számára, akik részt vesznek a mezőgazdasági kistermelői támogatási rendszerben, és akik mezőgazdasági földterületeiket végérvényesen más termelőnek adták át;

3. úgy véli, hogy a szerkezetátalakítási intézkedések fő célját nem a mezőgazdasági kisüzemek számának csökkentése kellene, hogy képezze, mivel ez nem növeli a nagyobb üzemek versenyképességét; ezzel kapcsolatban felszólítja a tagállamokat, hogy dolgozzanak ki megfelelő megoldási javaslatokat és modelleket a mezőgazdasági kisüzemek fejlesztésére, és ennek során vegyék figyelembe a mezőgazdaság sajátos jellemzőit az adott országban, valamint a regionális különbségeket, erősítsék ezen üzemek versenyképességét, életképességét és jövedelmezőségét, ösztönözzék a vállalkozó szellemet, teremtsenek munkahelyeket, és állítsák meg a vidéki térségek népességcsökkenésének folyamatát;

4. úgy véli, hogy annak érdekében, hogy a mezőgazdasági kisüzemek számára megfelelő környezetet és ezáltal telephelyükön hosszú távú lehetőségeket lehessen nyújtani, sürgősen fel kell lépni a vidékről való elvándorlás és a vidéki térségek népességcsökkenése ellen; felszólítja a tagállamokat, hogy a városi és vidéki életkörülmények egységességének biztosítása céljából használja fel hatékonyan a rendelkezésre álló uniós eszközöket az infrastruktúra, az oktatási, orvosi és az ápolási létesítmények, a gyermekgondozás, a nagysebességű internethez való hozzáférés és a kkv-k kialakítása és fejlesztése előmozdításának érdekében; javasolja, hogy az érdekelt felek erőfeszítéseinek középpontjában elsősorban a fiatalok, a jól képzettek és a nők fenntartható jövőbeli kilátásainak megteremtése álljon;

5. szorgalmazza a helyi és regionális piacokon történő, a hagyományos termékeket is felölelő közvetlen értékesítés fokozását és a kisméretű gazdaságokban a feldolgozás fenntartható, felelős formájának, valamint egy nélkülözhetetlen és arányos ellenőrzési rendszer kialakítását; ösztönzi a Bizottságot és a tagállamokat, hogy vizsgálják felül az élelmiszer-biztonsággal kapcsolatos jelenlegi előírásokat, azoknak a terheknek a csökkentése és azoknak az akadályoknak a felszámolása céljából, amelyeket ezen előírások okozhatnak az élelmiszerek mezőgazdasági kisüzemek általi feldolgozásának és értékesítésének a fejlesztése szempontjából; arra ösztönzi a Bizottságot és a tagállamokat, hogy hozzanak létre platformot az élelmiszerek mezőgazdasági kisüzemek általi feldolgozásának szabályozása és nyomon követése tekintetében bevált gyakorlatok cseréjéhez; ezen túlmenően felhívja a regionális hatóságokat, hogy fokozottabban vegyenek részt a közvetlen értékesítés infrastruktúrájának fejlesztésben, a vidéki és városi piacokat is beleértve, megkönnyítve ezáltal, hogy a fogyasztók olcsó, egészséges és jó minőségű mezőgazdasági termékekhez férjenek hozzá;

6. úgy véli, hogy a mezőgazdasági kisüzemek problémáinak megoldási folyamatába a KAP mellett be kell vonni az Unió más szakpolitikai területeit is, beleértve a kohéziós politikát, hogy azok hozzájáruljanak a műszaki infrastruktúra és a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés javításához a vidéki térségekben, míg az Európai Szociális Alap forrásait a társadalmi integrációt, oktatást, képzést és tudástranszfert magában foglaló közösségi és társadalmi tevékenységek finanszírozására kell felhasználni; ezen túlmenően úgy véli, hogy a Bizottsággal egyeztetett szabályokkal összhangban és a verseny akadályozása nélkül engedélyezni kellene a nemzeti forrásokból történő kiegészítő támogatást, mivel ezek a kisméretű gazdaságok nem gyakorolnak jelentős befolyást a piacra;

7. felhívja a figyelmet arra, hogy az új tagállamokban a földpiac közelgő liberalizációja felfelé nyomja a mezőgazdasági földterületek árát; rámutat arra, hogy a földárak emelkedése a mezőgazdasági kistermelőket fogja a legsúlyosabban érinteni;

8. felszólítja a tagállamokat, biztosítsák, hogy képzési rendszereik megfelelő képzési infrastruktúrával rendelkeznek a mezőgazdasági szakképzéshez;

9. felhívja a figyelmet arra, hogy a városok terjeszkedése felfelé ható nyomást gyakorol a mezőgazdasági földterületek árára;

10. üdvözli, hogy a KAP első pillére keretében támogatási mechanizmust hoztak létre a mezőgazdasági kistermelők számára, azonban úgy véli, hogy csupán a transzfer formáját egyszerűsítették, miközben az alacsonyabb mértékű közvetlen kifizetések nem nyújtanak lehetőséget a fejlődésre, és ezért ezek az intézkedések még mindig nem elégségesek a mezőgazdasági kisüzemek helyzetének javítására az EU-ban; úgy véli, hogy egy olyan mechanizmust kell bevezetni, amely lehetővé teszi a mezőgazdasági kisüzemek számára a közvetlen kifizetések iránti kérelmek több évre szóló benyújtását, amelyeket csak a szóban forgó gazdaságban végrehajtott módosítások esetén aktualizálnak;

11. ismételten felhívja a figyelmet a különböző tagállamokban nyújtott agrártámogatások közötti, az új tagállamok hátrányára mutatkozó lényeges különbségekre;

12. hangsúlyozza, hogy mivel a KAP első pillérében foglalt mezőgazdasági kistermelői támogatási rendszer önkéntes jellegű, a második pillérben a kistermelők támogatására nyíló minden lehetőséget számba kell venni és ki kell használni;

13. úgy véli, hogy ezenkívül meg kell találni a hatékony módját azon mezőgazdasági kistermelők támogatásának, akik tevékenységei és termékei nem kötődnek mezőgazdasági terület birtoklásához és használatához;

14. felszólítja a tagállamokat, hogy hozzanak létre megfelelő pénzügyi eszközöket, például mikrohitelek, kölcsönökhöz nyújtott kamattámogatások, pénzügyi lízing, részletfizetés vagy kölcsöngarancia formájában; úgy véli továbbá, hogy ebbe a támogatási folyamatba be kell vonni a regionális és helyi hatóságokat;

15. hangsúlyozza, hogy még a mezőgazdasági kisüzemek számára is mérvadók a helyes mezőgazdasági gyakorlatokra vonatkozó követelmények és különösen a mezőgazdasági termelésre és a fogyasztóvédelemre vonatkozó, európai és nemzeti előírások, ezért elengedhetetlen, hogy a gazdálkodók minimális képzettségi szinttel rendelkezzenek; ezzel kapcsolatban felszólítja az Európai Bizottságot és a tagállamokat, vizsgálják meg, hogyan lehet biztosítani a szóban forgó képesítések általános megszerezhetőségét, illetve azoknak a kisméretű gazdaságok igényeihez való hozzáigazíthatóságát;

16. szorgalmazza, hogy az ingyenes tanácsadás jobban igazodjon a mezőgazdasági kisüzemek szükségleteihez, hogy a tájékoztatással, képzéssel, kockázatfelméréssel és egészségügyi felülvizsgálattal kapcsolatos eljárások egyszerűsödjenek, hogy induljanak tájékoztatási kampányok, továbbá kéri a rövid élelmiszer-ellátási láncok legjobb gyakorlatainak megosztását és technikai segítségnyújtás biztosítását az uniós támogatást igénylők segítése érdekében, valamint az olyan jellegű tanácsadást, amelynek segítségével a kisüzemek termelési tevékenységük profilját hozzá tudják igazítani a termelési és a környezeti potenciáljukhoz;

17. ennek során hangsúlyozza, hogy a mezőgazdasági kisüzemeknek szervezetekbe, termelői csoportokba vagy szövetkezetekbe kell tömörülniük, és közös marketingprogramokat kell elfogadniuk; úgy véli, hogy a mezőgazdasági kistermelők valamennyi – szövetkezeti, termelői szervezeti vagy az erőforrások, így a gépek közös használatában megnyilvánuló – együttműködési formáját különleges támogatásban kell részesíteni az unió és nemzeti mechanizmusok keretében;

18. úgy véli, hogy a hegyvidéki térségekben, a hátrányos helyzetű térségekben és a legkülső régiókban lévő mezőgazdasági kistermelők számára lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a termeléstől függő támogatásban részesüljenek, például az állattenyésztés tekintetében, ha ennek során bizonyos környezetvédelmi funkciókat is ellátnak;

19. úgy véli, hogy a mezőgazdasági tevékenységek minden eddiginél inkább stratégiai tevékenységekké váltak, amelyekre minden tagállamnak figyelmet kell fordítania, amikor megoldásokat keres annak érdekében, hogy lehetővé tegye a mezőgazdasági kistermelők számára tevékenységeik fenntartását, hogy a mezőgazdasági termékek eladási árai egyensúlyban legyenek a termelési költségekkel;

20. felszólítja a tagállamokat, hogy az első és második pillérbe tartozó programjaikba vegyenek fel a kisbirtokokra irányuló alprogramokat és intézkedéseket; rámutat arra, hogy az elegendő bevétel megtermelése érdekében különösen a kisüzemeknek van szükségük kiegészítő és mellékes tevékenységekre, például az idegenforgalom területén; ezzel kapcsolatban fontosnak tartja annak biztosítását, hogy a KAP második pillére bőséges forrásokkal rendelkezzen, valamint hogy a vidékfejlesztési programok megfelelően igazodjanak a kisüzemek igényeihez;

2014. február 4., kedd

21. ajánlja, hogy a mezőgazdasági számviteli információs hálózatok (FADN) körét bővítsék, hogy megvizsgálják a kisüzemek helyzetét és a KAP erre gyakorolt hatásait, és azt is tanácsolja, hogy tervezzék meg ezek továbbfejlesztését;

22. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak és a Bizottságnak.